

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De regulis iuris

Dinus <Mugellanus>

[Venedig], 10. März 1498

Iurisconsulti acutissimi Domini Dyni. de Mucello: Lecture admirande [...] finis

[urn:nbn:de:bsz:31-322846](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-322846)

terloquendo diceret aliquē male vite. C. de his qui not. infa. l. in terlocutio. z. l. verbis. Item si aliquis qui turpiter uiuat pp turpitudinem vite ab honestorum cetu segregatur. vt. C. de dignita. l. ij. z. de qualibet predictarū infamiarum loquitur regula quia nō de dignantur homines infames quacūqz infamie specie cum hominibus integre fame participare. C. de decurio. l. infamia z. l. nego z. de infamib. l. infames persone. lib. x. z. de postul. l. i. §. ait p̄tor z. de assel. l. ij. ff. de iudi. l. cum p̄tor. §. non autem. z. ad. l. iul. de vi. pa. l. i. z. d. l. ii. C. de digni. li. xij. Adeo quod non solum impedit predicta infamia: sed etiam facit a dignitate habita remoueri. C. de decurio. l. infames. li. x. z. de dignita. l. iudices. lib. x. §. S. ob stare videtur regule. ff. de muneri. z. hono. l. reus delatus. Sed dicendum est q̄ per solam delationem absqz snia non irrogatur infamia nihilominus tñ a tempore dilationis vsqz ad annum prohibetur ad honores promoueri. post annum vero non prohibetur nisi per ipsum steterit quominus causa infra annum expediretur vt ibidem p̄. Et si opp. de arbitro qui potest esse licet infamis. ff. de arbi. l. pe. Dicendum erit q̄ esse arbitrum non est dignitas. cū nudā z. simplicem cognitionē habeat z. iurisdictionem nullam vt dicitur de re iudi. l. ait p̄tor. Item si oppo. de p̄cura. q̄ potest esse licet infamis. insti. de exceptio. §. vlti. Dicendū erit q̄ ministeriūz procuratoris nō est dignitas sed onus infamissimum tevilissimum vt. C. de decur. l. si quis procuratorem. lib. x.

Idem.

Certum est q̄ is cōmittit in leges qui legis verba complectens contra legis nititur voluntatem.

Item facere s̄m verba legis z. s̄m sniam. Itē s̄m sententiam tñ verbis non seruatis paria sunt. vt. ff. de ver. obli. l. nominis. §. verbus. Ita e contrario facere cōtra verba z. sententiā. z. facere contra sententiam tantum paria reputantur. z. hic est regule intellectus vt probatur. C. de le. l. non dubium. ff. de le. l. contra legē z. l. fraus z. ideo illa pena puni facies p̄tra sententiā q̄ puni facies s̄m verba z. sententiā. vt. d. l. nō dubiū. vt p̄ exēplum in omnibus modis in quibus fraus fit legi. Hi autem modi proprie intelligendi sunt quatuor de re ad rem. de persona ad personā. Itē de contractu ad alium p̄tractum. sed non eodem modo z. propterea videtur alius contractus z. fraus scā de contractu ad s̄ctum. Itē de contractu ad eundem s̄ctū. De re ad rez. phibitū est per se. cōsul. mac. pecuniā mutuari filiofa. Si ergo nō mutua pecuniā. s̄ frumētū. vel vinū. vel oleū vt bis distract. pecuniā mutuetur factū videt cōtra volūtate se. cōsul. l. non contra verba z. ideo filiofa. subuenitur. ff. ad mac. l. sed iul. §. mutui. Item ē phibitum ne p̄sides puinciarū vel alij qui puincias regūt accipiant a subditis numera: sed permissū ē q̄ recipiant esculēta z. poculēta. Si ergo recipiunt esculenta z. poculēta q̄ trahi possūt ad munerū qualitatē. vident verba amplecti. sed offendere volūtate. vnde faciunt fraudē legi de re ad rem. ff. de offi. proconsul. l. solet. §. si. z. de offi. p̄si. l. plebiscito. De persona ad p̄sonā p̄ exēplū in marito q̄ non p̄t vxori donare. nā si donat alij vt ei ministerio q̄raf vxori: fraus videt scā de persona ad p̄sonā z. p̄pterea nō v̄z donatio vt. ff. de dona. inter vi. z. vx. l. si sponsus in prin. z. l. ij. §. non tātū. z. §. vlti. z. gailif dicit p̄t. l. fieri fraudē d̄ p̄sōa ad p̄sonā v̄bicūqz p̄sona phibit. facit cōtra phibitionē alteri ministerio: q̄ videtur offēdi legis volūtate. at cū nō debeat licere alicui facere p̄ aliū qd nō licet p̄ seipsū. ff. de adm. re ad ci. perti. l. ij. §. i. z. de auē. tu. l. puillus. §. s̄ et si p̄ iterpositā. z. ad mace. l. filiū. et q̄ metuscā. l. si p̄ ip̄sionē. Sit etiā fra^o de s̄ctu ad aliū cōtractū. vt ecce maritus nō p̄t vxori donare fingit se vendere cū alias vediturus nō eēt. Nā nō valet veditio q̄ s̄ legis volūtate nisi si alias venditurus non erat alias valeret veditio nisi quaten^o p̄tractus ī spēm donatiōis incideret. ff. de do. inter vi. et. vx. l. si sp̄sus. §. ticia. Sit et fraus d̄ s̄ctu ad eundē cōtractū vt cū mulier vellet p̄ alio intercedere actū vt p̄ncipaliter obligationē suscipiat vt nō iuef b̄ficiū velleiani nā nihilominus iuuaf cū re vera intercedere videaf. ff. ad velle. l. q̄uis. §. si cū esse. Dicunt etiā qdā doc. q̄ sit legi fraus de nomine ad nomē. et de tpe ad tps. et de loco ad locū. Sed mihi nō videt p̄babile dictū. q̄ si q̄s recte respererit sunt reducibiles ad p̄dictas vt ad aliq̄ d̄ p̄dict. et iō nō ē ponere nouas spēs: s̄ p̄tigitias sp̄ales.

Queri autē solet: an liceat offendere verba legis seruata sententia. Et quidam dicunt q̄ nō. ff. de exerci. l. i. §. si is qui nauem. z. ff. qui z. a quibus. l. prospexit legislator. Contra q̄ liceat videtur a parte. ff. qui pe. tu. l. credendum. z. de excu. tu. l. scire oportet. §. aliud. z. q̄ sensum non verba spectamus. ff. de p̄di. z. demon. l. pater in prin. z. §. conditionum verba z. l. in cōditionibus. zc. Soletā t magistraliter dici quod si appareat aliaz mentem esse z. est sedacta in scriptis tunc licet offendere verba seruata sententia. si non tūc non licet. ff. de leg. iij. l. nō aliter. z. de exerc. l. §. si his qui. et de te. mi. l. quod constituitur. s̄ sibi aut videtur quod cum mens nihil aliud sit quam ratio que legislatozem moui: tunc verba legis nō extendantur nisi ad eum casum ad quem extenditur ratio. ff. de iure pa. l. eligere. §. q̄uis. et de re mili. l. milites circa prin. Et videtur quod v̄bicūqz constat de ratione legis seu de mente verbis contraria liceat offendere verba mentē seruando vt. ff. qui pe. tu. l. credendum circa p̄ncipiū z. d. l. scire oportet. §. aliud. z. ita credendum est intelligisse doctores cum effectus verborum semp trahatur ad limitationem rationis non e contra. ff. de le. ij. l. cum p̄. §. dulcissimis. z. de le. iij. l. nomen. §. vltimo.

Jurisconsulti acutissimi. B. Dyni. de Bucello: Lecture admirande super ti. de. Regulis iuris i. vj. finis. Ad laudem z. gloriā i diuine trinitatis. z. gloriofissime matris semp virginis Marie. Venetijs p̄ Baptistā de Fortis. Mcccclxxxvij. die. x. mensis Martij.

Mouimus quātū nobis sit suffragij lectura summi optimiqz iuris monarche Dyni. nam inter omnes iuris pontificij atqz cesarei p̄mum locum aut quasi pro certo obtinere dignoscitur. Sed potissime hoc in opere demonstrauit vires ingenij: q̄rumqz elaborarit sudauerit asseritqz propter sacratissimas leges capascendas. nā quid est quod breuiter omnia vtriusqz iuris non plegat. qd iuris enigma intactūz relinquit: quū ex iure toto regula fiat: nō tamen ius ex regula sumit. ideo ois iuris pars ī regulis traditur: si regas recte cōpositas asseris. quo fit vt si breuiter omnis iuris partes velis annotare: h̄ nullo modo nulloue preciocareas. q̄ si feceris summos fruct^o indies accipies. Vale.

Omnes sunt terni. a b c d.

